

ÅRSPLAN FOR TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

2025-2026

Trollskogen naturbarnehage SA
Skogbrynet 52
1513 Moss

Tlf: 99644816

E-post: kontor@trollskogen-naturbarnehage.no

EQ-barnehage

– med fokus på emosjonell intelligens

BARNEHAGENS SAMFUNNSMANDAT

Barnehagens samfunnsmandat

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barns behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Lek, omsorg, læring og dannelse skal sees i sammenheng.

Formålsparagrafen §1 Barnehageloven, 2005,

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene .

Rammeplan for barnehagen

Samfunnsmandatet og formålsparagrafen er byggesteinen for rammeplanen.

Barnehagens innhold skal bygges på et helhetlig læringssyn hvor omsorg, lek og læring er sentrale deler. I tillegg er sosial og språklig kompetanse samt syv fagområder viktige deler av barnehagens læringsmiljø, jf kapittel 3 i Rammeplanen.

Rammeplanen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter for å møte og forstå barn og oppdra de til aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Rammeplanen understreker barnehagens særegenhet som pedagogisk virksomhet.

En konkretisering av den enkelte barnehages arbeid skal nedfelles i årsplanen, som fastsettes av barnehages samarbeidsutvalg. (SU)

Formål med barnehagens årsplan

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes.

Barnehages pedagogiske arbeid skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Rammeplanen påpeker at årsplanen er et arbeidsredskap for personalet som skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser.

Årsplanen skal synliggjøre hvordan barnehagen omsette barnehageloven i praksis og hvordan vi arbeider målrettet med det pedagogiske arbeidet.

BARNEHAGEN VÅR

Trollskogen naturbarnehage er en privat foreldreid barnehage som holder til på naturskjønne Jeløya i Moss.

Barnehagen består av til sammen 4 avdelinger, en avdeling med 1-åring, en avdeling med 2-åring og to avdelinger med barn i alderen 3-6 år.

Vi ligger et steinkast fra et fantastisk skogsområde hvor vi har bygget flotte stamplasser med bl.a. lavvo og bål plass.

Vi tilbringer mye tid ute men vi har også flotte lokaler som vi holder til i, delt inn i avdelinger og med egen gymsal.

Vi har også tilgang til Fiskehytta på flotte Alby, som vi benytter oss av torsdager og fredager store deler av året.

Naturopplevelser, miljø og sunt kosthold

Ønsker du at barnet ditt skal:

- ⇒ Få lærerike, gode og positive opplevelser i naturen
- ⇒ Få være mye ute uansett vær
- ⇒ Utfolde seg fritt
- ⇒ Klatre i trær
- ⇒ Spikke og sage i skogen
- ⇒ Delta i matlaging som fokuserer på et kreativt og sunt kosthold
- ⇒ Ha engasjerte og faglige dyktige voksne rundt seg
- ⇒ Være i et miljø som har fokus på gode relasjoner
- ⇒ Få kjennskap til miljøarbeid
- ⇒ Føle seg trygg og knytte vennskap med andre barn

Da er Trollskogen naturbarnehage den rette barnehagen for ditt barn!

Ønsker du å se hvordan vi har det?

Dere er hjertelig velkomne på besøk til oss !

Ring 99644816 eller send gjerne en e-post, så setter vi av god tid til å ta dere imot.

Syntes du barnehagen virker spennende og interessant, eller du har ideer, tips eller spørsmål, send gjerne en e-post til:

kontor@trollskogen-naturbarnehage.no

VÅR VISJON OG VÅRE SATSNINGSOMRÅDER

Vår visjon:

LEK I FOKUS—NATUREN I HJERTET

I Trollskogen er leken selve kjernen i alt vi gjør. Leken er barnas viktigste verktøy for å utforske, lære og vokse. Gjennom leken utvikler de sosiale ferdigheter, kreativitet og problemløsningsevne.

Som naturbarnehage bruker vi naturen som vår største lekeplass og læringsarena. Naturen gir oss unike muligheter til å utforske, undre oss og lære om verden rundt oss.

Gjennom en kombinasjon av frilek, styrt lek og utforskning i naturen, skaper vi et lekende, trygt og lærerikt miljø der barna trives og vokser.

Vår visjon: **Lek i fokus-naturen i hjertet**, gjenspeiler vårt engasjement for å gi barna et rikt og meningsfullt barnehageliv, der leken alltid er i sentrum.

**Ute i naturen åpner verden seg for barna. Vinden i håret, jord under føttene og rommet rundt dem gir en dyp følelse av frihet—
frihet til å puste, til å leke,
til å være akkurat den de er.**

NATUR, KOSTHOLD OG MILJØ

er satsningsområder som preger vårt arbeid fra år til år. Disse satsningsområdene ligger «godt under huden» hos de ansatte.

Aktiviteter som går innunder temaene natur, kosthold og miljø gjennomføres gjennom hele året og følger gjerne årstidene.

Vår profil vil prege vår årsplan og vårt pedagogiske arbeid gjennom hele barnehageåret.

Personalet utarbeider i tillegg til årsplan månedsplaner hvor mål og aktiviteter blir beskrevet mer konkret.

NATUR

- ⇒ Gir rom for allsidig og variert lek
- ⇒ Gir rom for motoriske opplevelser med hele kroppen, allsidig og variert fysisk aktivitet
- ⇒ Gir rom for at barn kan forme sine egne lekeområder/leker
- ⇒ Er full av spennende oppdagelser og virkelige utfordringer
- ⇒ Rommer et nesten ubegrenset mangfold
- ⇒ Byr på ulike utfordringer for hvert barns mestringsnivå
- ⇒ Gir en følelse av tidløshet/frihet
- ⇒ Bygger identitet og skaper varige holdninger og verdier
- ⇒ Gir mentalt overskudd
- ⇒ Stimulerer kreativitet og fantasi
- ⇒ Sanseopplevelser i naturen knytter barna til seg slik at de blir framtidens miljøvernere

MILJØ

Vi er Miljøfyrtårn-
sertifisert

Som naturbarnehage og en miljøfyrtårnbedrift er vi opptatt av å ta vare på miljøet rundt oss. Vi ser på miljøarbeidet som en viktig del av hverdagen vår, og ønsker å gi barna gode vaner og opplevelser.

Vi har miljø på dagsorden og i vårt pedagogiske arbeid med barna, og vi er ivrige i vårt arbeid med å påvirke alle rundt oss til å tenke miljøet. Eksempler på noe av det vi gjør i hverdagen er at vi kildesorterer, komposterer, bruker miljøbedrifter som leverandører og kjøper miljømerkede varer.

Barna på de store avdelingene ruller på å være miljøagenter som bl.a. har ansvar for kompost og slukke lys.

KOSTHOLD

Matlaging i Trollskogen naturbarnehage er en pedagogisk aktivitet som barna deltar i. Barna er med på å forberede måltidene, de dekker på bordet og rydder. Vi skjærer, veier, deler, smaker, kjenner, måler, teller og samarbeider om oppgavene som skal gjøres.

Det å samles rundt et godt måltid er en viktig læringsarena for barna.

Vi er opptatt av å fremme gode holdninger til en bærekraftig utvikling, og fokuserer på å redusere matsvinn. Vi oppmuntrer barna til å forsyne seg passelig.

To ganger i året veier vi restavfallet med ønske om å redusere svinnet med 10%.

Barna skal få delta aktivt i all aktivitet som skjer i kjøkkenhagen vår.

Å kunne høste det man har sådd, er en spesiell opplevelse.

Det vi sår kan barna spise, smake på og vi kan bruke det i matlagingen i barnehagen.

Barn og ansatte komposterer frukt—og grønnsaksavfall. Etter å ha blitt omdannet til jord, vil vi bruke det i kjøkkenhagen vår når vi skal plante/så grønnsaker og urter på våren.

I Trollskogen naturbarnehage ønsker vi at barna skal få oppleve å lære om prosessen fra vi sår frø til grønnsakene ender på matbordet vårt.

Det er viktig å legge grunnlaget for et kreativt og sunt kosthold allerede i barnehagealder. En stor del av barnets hverdag tilbringes i barnehagen, og det er også her de får noen av sine første smaksopplevelser.

FOKUSOMRÅDER 2025-2026

Barnekonvensjonen artikkel 31: Barn har rett til å lek, hvile og fritid

Hjerte og hjerne i leken

Barn leker for å utvikle seg sosialt, emosjonelt, kognitivt og fysisk. De lærer å løse problemer, utforske verden, uttrykke seg og bygge selvfølelse. Lek er en naturlig og avgjørende del av barndommen som stimulerer hjernen til å skape nye koblinger og bidrar til trivsel og en god start på livet.

I Trollskogen naturbarnehage skal barn få oppleve tid og rom til å leke, med ansatte som er tilstede, og med i leken, som støtter, verner om, veileder, legger til rette, følger barnas initiativ, og hjelper til med samspillet mellom barna.

Sagt av Astrid Lindgren:

«Jeg skulle ønske dagens barn lekte mer enn de gjør

For den som leker som liten

får en rikdom inni seg

som man kan øse av hele livet.

Man bygger opp en varm, hyggelig, verden inni seg.

En verden som gir styrke om livet blir vanskelig,

et sted man kan ty til i motgang og sorg».

FOKUSOMRÅDER 2025-2026

Barnekonvensjonen artikkel 8: Alle barn har rett til å ha en egen identitet og få være den de er.

Trollskogen naturbarnehage— en EQ-barnehage.

EQ står for emosjonell intelligens. Ansatte hos oss tar en utdanning hvor de får styrket sin emosjonelle intelligens. De får trening i å **forstå og håndtere egne følelser**, noe som gjør de bedre rustet til å forstå, tåle og møte barnas følelser på en konstrukt måte.

Barnehagen har fokus på å **bygge trygge, kjærlige og varige relasjoner** mellom voksne og barn, og barna seg imellom. Alle følelser er lov og alle følelser tåles.

Møtene mellom ansatte og barn kjennetegnes av **anerkjennelse, kjærlighet og empati**, som vil lære barna å respektere egne og andres følelser.

Barn behøver ikke voksne som er perfekte forbilder, men de behøver ansvarlige voksne som tenker og handler empatisk fremfor metodisk.

Jesper Juul

Hvorfor er dette viktig?

Barns Trivsel: Fokuset på EQ bidrar til at barn har det godt med seg selv og utvikler en følelser av mestring og verdi.

Trygt og godt barnehagemiljø: En helhetlig tilnærming til barns trivsel og utvikling er sentralt, og emosjonell intelligens er viktig verktøy for å oppnå dette.

Endret syn på barns adferd: I stedet for å fokusere på å endre barns adferd, forstår de ansatte at barn med utfordrende adferd kan ha det vanskelig, og at det er de ansattes ansvar å møte dem på en støttende og anerkjennende måte.

FOKUSOMRÅDER 2025-2026

Barnekonvensjonen artikkel 3 : Barnet skal komme i første rekke

Vi i Trollskogen naturbarnehage har i år et samarbeid med STYD, med fokus på samarbeid til barnets beste.

«Et barns muligheter for trygghet, trivsel og god psykisk helse blir aldri bedre enn samarbeidet vi har med barnets foreldre og våre kollegaer.»

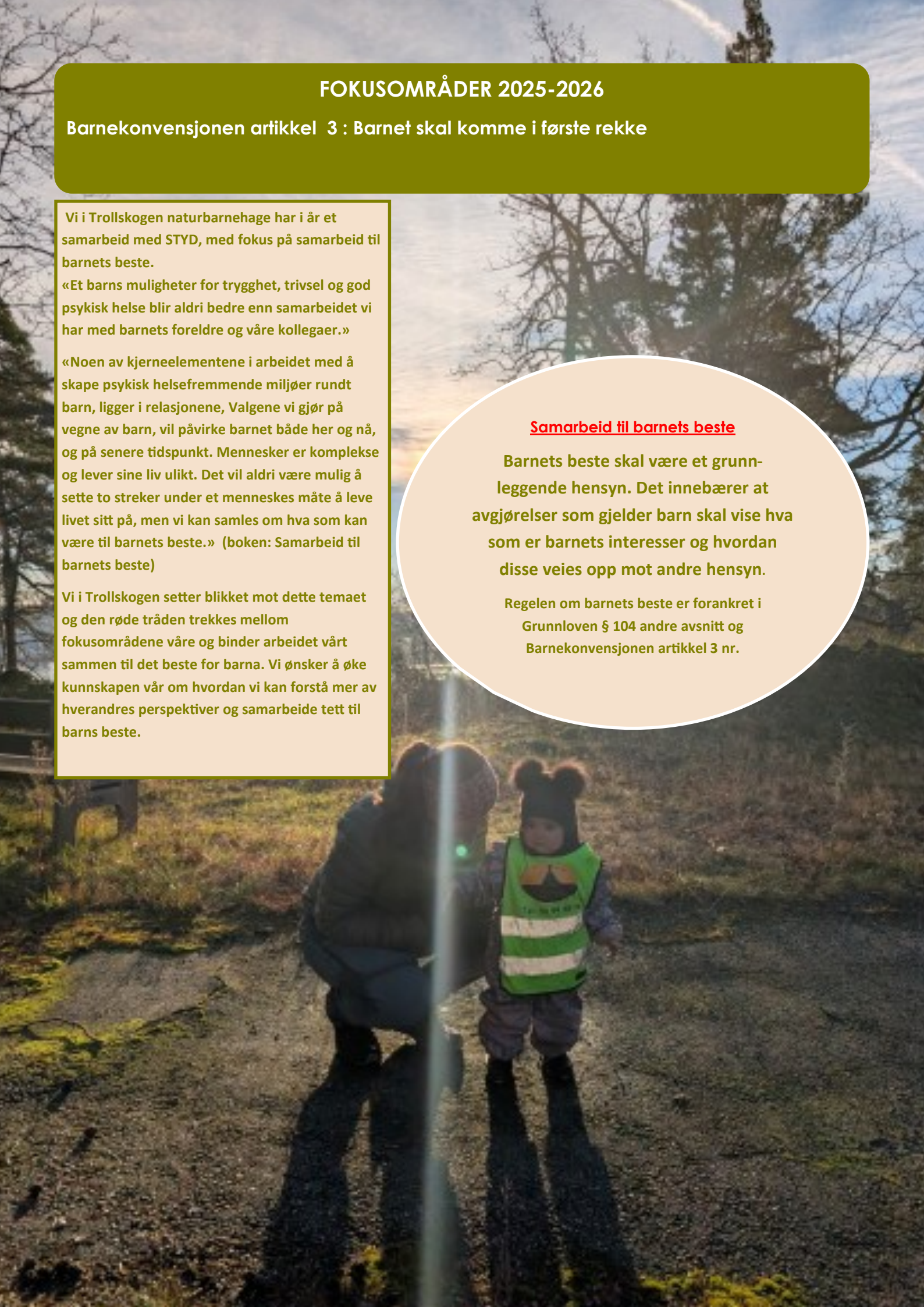
«Noen av kjerneelementene i arbeidet med å skape psykisk helsefremmende miljøer rundt barn, ligger i relasjonene, Valgene vi gjør på vegne av barn, vil påvirke barnet både her og nå, og på senere tidspunkt. Mennesker er komplekse og lever sine liv ulikt. Det vil aldri være mulig å sette to streker under et menneskes måte å leve livet sitt på, men vi kan samles om hva som kan være til barnets beste.» (boken: Samarbeid til barnets beste)

Vi i Trollskogen setter blikket mot dette temaet og den røde tråden trekkes mellom fokusområdene våre og binder arbeidet vårt sammen til det beste for barna. Vi ønsker å øke kunnskapen vår om hvordan vi kan forstå mer av hverandres perspektiver og samarbeide tett til barns beste.

Samarbeid til barnets beste

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det innebærer at avgjørelser som gjelder barn skal vise hva som er barnets interesser og hvordan disse veies opp mot andre hensyn.

Regelen om barnets beste er forankret i Grunnloven § 104 andre avsnitt og Barnekonvensjonen artikkel 3 nr.

LEK, LÆRNG, OMSORG, DANNING OG DEMOKRATI

LEK: Leken er det viktigste i barnehagen. Leken stimulerer ulike sider av barnets utvikling, både språklig, sosialt og motorisk. Leken er med på å utvikle kreativiteten og evnen til å løse problemer.

Gjennom lek og eksperimentering lærer barnet om hvordan verden fungerer. De lærer også hvordan de skal forholde seg til andre mennesker.

Å få delta i lek og å få venner er grunnlaget for barnets trivsel og glede i barnehagen.

LÆRING: Ansatte i Trollskogen naturbarnehage har arbeidet med å danne seg et felles læringssyn. Vi mener barn lærer med hele seg, gjennom bruk av sanser, lek, erfaringer, opplevelser og utforskning. Trygge rammer, nære varme, lekne og relasjonskompetente voksne, sammen med barns indre motivasjon for læring, skaper grunnleggende forutsetninger for læring.

Vi opptatt av å se på hva slags læringsmiljø barnehagen tilbyr. Vurderinger og refleksjoner av egen praksis er viktig, og vi setter i gang tiltak for å bedre læringsmiljøet ved behov.

OMSORG:

Vi i Trollskogen naturbarnehage mener god omsorg i stor grad handler om å se det enkelte barns behov. Omsorg skal prege alle hverdagssituasjoner i barnehagetiden. Vi skal være omsorgsfulle voksne, hvor fokuset alltid er:

Til barns beste

DANNING OG DEMOKRATI:

I følge rammeplanen, skal barnehagen støtte barn i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden, og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp samtidig som vi skal fremme samhold og solidaritet. Gjennom samspill, lek og dialog i hverdagen, skal barnehagen bidra til at barn kan forstå felles verdier og normer, som er viktig for fellesskapet. Vi skal snakke med barna om ulikheter og forskjelligheter. Vi skal ha fokus på inkludering og skape et fellesskap hvor alle får delta og hvor alle blir hørt og sett.

LEKENS BETYDNING FOR INKLUDERING

Barnehageloven (2005, §1) presiserer viktigheten av lek og vennskap og at barnehagen skal «bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap». Lek er også et sentralt begrep i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2011).

Barn skal mestre ferdigheter både for å komme inn i lek og for å opprettholde den. Barns lek kan være komplisert, og noen leker krever erfaring og øvelse.

Mange barn lærer av å observere andre i lek, og det må de få tid og rom til å gjøre.

For å hjelpe barn med å utvikle god lekekompetanse må de ansatte være til stede der barna leker. Vi må ha øyne og ører med oss når vi observerer barns lek.

Voksnes observasjoner og aktiv deltakelse i leken er nødvendig for å oppdage eventuell utvikling av uheldige samspillsmønstre. Noen barn mestrer lek bedre enn andre, og mange leker krever også erfaring og øvelse.

Barnehagen er en viktig arena for å skape et inkluderende fellesskap for alle. Alle barn skal føle seg sett og hørt, og føle medvirkning i egen hverdag

Stortinget vedtok endringer i Barnehageloven 1. januar 2021. Bakgrunnen er blant annet et ønske om å lovfeste barnehagens plikt til forebyggende arbeid, nulltoleranse for mobbing og innføring av aktivitetsplikt.

I Trollskogen naturbarnehage følger vi en handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø.

Forebyggende arbeid i hverdagen er den viktigste måten å bekjempe mobbing på. Dette vil alltid være i fokus.

I Trollskogen naturbarnehage er vi profesjonelle lekere og vi har stort fokus på leken. Felles forståelse, praksis, teori og språk om lek og voksnes rolle skal prioriteres.

Leken i barnehagen innebærer:

LEKEMILJØ

Barnehagen har fokus på å skape gode lekemiljøer for og barna, både innendørs og utendørs i barnehagen.

Vi er opptatt av bærekraftige valg, på vegne av neste generasjon, og vi bruker gjerne gjenbruksmaterialer når vi bygger opp lekemiljøer sammen med barna. Et godt lekemiljø kan bidra til barnas trivsel, til livsmestring og til inkludering av alle barn i leken. I et miljø der barna får utfolde seg, være kreative og lære nye ting opplever barna progresjon i sin utvikling.

Det fysiske rommet i barnehagen kalles for den tredje pedagog, og den skal gjenspeile vårt pedagogiske syn, være gjennomtenkt og slik vi ser det i endring ved behov. Rommet

Noen av spørsmålene vi reflekterer over, også sammen med barna er:

- ⇒ Hvilke lekematerialer tilbyr vi i barnehagen?
- ⇒ Er det nok materiell til alle?
- ⇒ Er lekemateriellet vi tilbyr noe som fenger alle i gruppen vår, hva ønsker barna?
- ⇒ Bytter vi ut og gir lvi lekemateriellet nytt liv i løpet av året?
- ⇒ Forstår barna hva materialene kan brukes til?

Hos oss inspirerer, engasjerer og motiverer barn og voksne hverandre. Sammen blir vi lekne, eventyrlystne, hverdagsmagikere som utfordrer hverandre til utvikling.

PROSJEKTBASERT ARBEIDSMÅTE

Barnekonvensjonen artikkel 12: Barn har rett til å bli hørt.

For de aller minste (1 åringene) er omsorg, kjærlighet og trygghet det aller viktigste fokuset. De vil også ha tilpassede prosjekter hvor de blir introdusert for ulike fenomener/tema/ materiell samtidig som man observerer hva som er aktuelt for gruppen akkurat nå.

Det samme gjelder for alle aldersgruppene i barnehagen videre opp til de eldste barna. Personalet tilrettelegger prosjekter utfra barnas interesse, alder og hva barna er opptatt av.

Gjennom månedsskriv vil foresatte få innblikk i prosjektarbeidet på de ulike avdelingene og om barnegruppenes andre hverdagsopplevelser.

Prosjektene dokumenteres underveis slik at vi kan følge prosessene til de ulike avdelingene.

Prosjektarbeid som arbeidsmåte er en spennende og krevende måte å jobbe på, og arbeidsmåten reflekterer et barnesyn og et læringssyn som innebærer at barn er kompetente, nysgjerrige og sosiale.

I Trollskogen naturbarnehage har vi sammen med barna blitt kjent med denne metoden. Dette er en prosess hvor vi lærer underveis og bygger erfaringer for hva denne måten å jobbe på gjør for lekemiljøet i barnehagen.

I år har vi valgt å ha hovedfokus på

HJERTE OG HJERNE I LEKEN

Barna skal erfare hvordan vi lærer gjennom lek og oppdagelser i naturen, de skal få utvikle nysgjerrighet, undring og problemløsning i trygge omgivelser med lekende, støttende og tilstedeværende ansatte.

Det er de ansattes ansvar å sette rammene og skape sammenhenger og meninger underveis. Vi skal gi barna impulser som næring til å tenke selv og tenke sammen.

RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN OG DE 7 FAGOMRÅDENE

Kommunikasjon, språk og tekst

Kropp, bevegelse, mat og helse

Natur, miljø og teknologi

Etikk, religion og filosofi

Nærmiljø og samfunn

Antall, rom og form

Kunst, kultur og kreativitet

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme vekst, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold».

(Rammeplanen, kapittel 8, UDIR)

Barnehage er en pedagogisk virksomhet som reguleres av barnehageloven og en nasjonal rammeplan. Disse to dokumentene står sentralt for barnehagens arbeid. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som gjelder for alle barnehager i Norge. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven som beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har.

Det pedagogiske arbeidet i barnehagen skal være knyttet opp til Rammeplanens intensjoner, innhold og fagområder. «Målet med rammeplanene er å gi styrere, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.

Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet».

VENNSKAP

Personalet i Trollskogen naturbarnehage skal ha et våkent øye for vennskap i barnehagen. Vi støtter og hjelper barn som strever med det sosiale samspillet med andre barn. Det forutsettes at vi har kunnskap om vennskap og lek.

Vi er opptatt av å gi barna muligheter for å utvikle vennskap. Det handler om å legge til rette for gode sosiale rammer, vi må skape et innbydende og inkluderende lekemiljø og vi deler inn barna i smågrupper. Vi er opptatt av voksnes deltagelse i lek, på barnas premisser.

Vi er opptatt av å være på gulvet, der barna leker for å være tilgjengelig, lekne, observerende og støttende når barna trenger det.

Å hjelpe barn til vennskap er en sentral oppgave for de ansatte i barnehagen.

Lek og vennskap i barnehagen gjør barna rustet for det sosiale livet videre i livet. Lek og vennskap er viktig i barns liv. Alle trenger opplevelsen av et «vi».

Forskning viser at barn som utvikler sosiale ferdigheter i barnehageårene, har mindre psykiske problemer og bedre sosial tilpasning ved tiårsalderen enn barn som mangler den sosiale kompetansen.

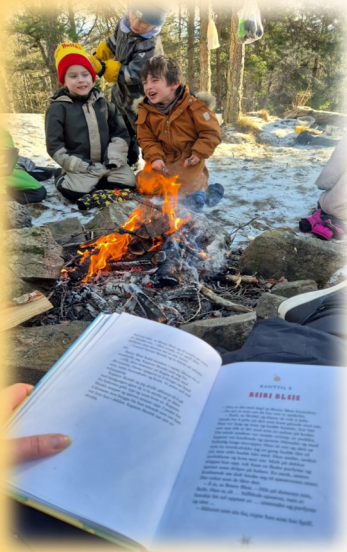
Forskning viser også at vennskap er godt for helsa. Vennskap gir trygghet og muligheter.

Vennskap er en type tilknytningsrelasjon, men her er barna på samme nivå—begge er like små—eller store, kloke og gode.

LIVSMESTRING OG HELSE

«Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Personalet skal ha kompetanse på hvordan dette forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne opplysningsplikten/ meldeplikt til barnevernet, jf barnehageloven §46.

(Rammeplanen, s.11)

Noe av det viktigste som skjer de første leveårene er at barn lærer om seg selv, sin egenverdi, hvilke følelser de har, hvordan de kan være sammen med andre og hvordan de kan mestre ulike situasjoner i livet. Mye av denne læringen skjer gjennom måten barnet blir møtt av andre.

Personalet skal møte alle barn med anerkjennelse. Det handler om å møte barn med åpenhet, varme og respekt. For oss er det viktig at hvert barn skal få erfare, høre og oppleve at de er verdifulle hver eneste dag.

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelse og mobbing» (Rammeplanen, s.11)

Svømmeopplæring/vanntilvenning

Høsten 2025 startet vi opp med svømmeopplæring/vanntilvenning etter innvilgning av midler fra statsforvalteren i Oslo og Viken. Tidlig svømmeopplæring og tilvenning til vann er viktig for å skape trygghet og sikkerhet for barna.

Vi tilbringer tid ved sjøen, både på Alby og i nærområdene våre, sammen med barna og ser viktigheten av å sette inn tiltak allerede i barnehagealder for å legge grunnlaget for å bli trygg i vann gjennom lek. Hos oss er det de eldste barna i barnehagen som er med på dette. Vi starter høsten med vanntilvenning på Albystranden ved Fiskehytta og har jevnlige økter hele våren i små grupper.

Vanntilvenning

Barna får erfare og venne seg til vannets egenskaper. Det er fokus på å bli trygge i vannet, de skal erfare mestring og glede ved det å oppholde seg i og ved vannet.

Lek

En lekende tilnærming til svømmeopplæringen er viktig. Alle deler av opplegget er lekbasert og tilrettelegges barnas erfaringer og ønsker. Vanntilvenning er største fokus gjennom trivsel, trygghet og glede.

Allsidighet

Svømmeopplæringen bygger på grunnleggende prinsipper for å lære å svømme, men fokuset ligger i allsidighet. Barna skal gjennom lek bli kjent med vannets egenskaper, det er stor variasjon i hva vi øver på og barna tas med i prosessen.

Trygghet i vannet

Det er stor variasjon hvilke erfaringer barn har med å være i vannet og dette danner rammen for tilvenning. Det er stort fokus på trygghet, barna får våtdrakter, svømmebriller og svømmebrett dersom de ønsker dette. I vannet er det små grupper med 1-2 ansatte. Det er alltid en ansatt på land i tillegg.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

- ♦ Trygghet på land og i vannet
- ♦ Flyte—linjeholdning—gli
- ♦ Dykke—holde pusten—hoppe
- ♦ Forandre posisjon i vannet
- ♦ Livredning

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Ved at barna er trygge får de muligheten til å være seg selv. Ved å synliggjøre mangfold, samtale og undre oss, bevisstgjøres barna ovenfor forskjeller og likheter blant mennesker. På den måten opparbeider de seg kunnskap, forståelse og toleranse for forskjeller og ulike måter å leve på.

Barna i Trollskogen Naturbarnehage skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Vi skal samtidig gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskapet.

Vi skal lære av hverandre og fremme nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller.

Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Mangfold er en ressurs i det pedagogiske arbeidet. Vi støtter, styrker og følger opp barna ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

«Barnehagen skal fremme likestilling og likeverd uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuellorientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

(Rammeplanen s. 10)

-
- ⇒ Vi legger vekt på et inkluderende miljø for barn og voksne i barnehagen. Det viktigste for oss er at barna kjenner seg sett, møtt og akseptert som de er, i løpet av barnehagedagen.
 - ⇒ Vi legger vekt på å se hvert enkelt barn, deres behov og støtte deres utvikling på best mulig måte.
 - ⇒ Vi mener at likeverd oppnås ved å behandle barna ulikt. Det som er rett for en person er ikke alltid rett for en annen person.
 - ⇒ Vi er opptatt av å anerkjenne enkeltindividet. Vi er opptatt av å se hvert enkelt barn og dets styrker. Vi er opptatt av å heve barnets kompetanse, mestring og utvikle et positivt selvbilde.
 - ⇒ Trygghet, kjærlighet og forutsigbarhet er viktige faktorer som personalet må fremme i barnehagen.

VOKSENROLLEN

Vår vektlegges av voksenrollen vil vise seg i vårt daglige arbeid spesielt knyttet mot leken i barnehagen. Dette mener vi er det viktigste vi kan gi barna.

Vi skal være profesjonelle lekere.

Vi har kunnskap og kompetanse om barns lek og hos oss vil lek alltid komme først. Lek er en arena for barns utvikling og læring, for sosial og språklig utvikling.

Ved å være tilstedeværende i barns lek, vil vi også oppdage og forebygge mobbing og krenkelser i barnegruppa.

Det er viktig at barn klarer å knytte vennskapsbånd, og at de klarer å holde på en venn. Vår oppgave er å skape lekende og lærende fellesskap.

Ansatte skal sørge for at alle barn skal oppleve at de er en del av et sosialt fellesskap, og vi skal gi barna omsorg og kjærlighet.

Vår viktigste oppgave som ansatt i Trollskogen naturbarnehage er å skape en god barndom, og skape en inkluderende barnehage for alle barn.

Vi skal være tilstedeværende med HELE oss, lyttende, lekende, engasjerte og omsorgsfulle voksne, med en genuin interesse for barn.

EQ—BARNEHAGE

EQ Institute

En EQ-barnehage ivaretar punktet livsmestring og helse i Rammeplan for barnehager som sier at «Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.»

I en EQ-barnehage er ledelsen opptatt av at barn fortjener å være sammen med voksne som har høy grad av emosjonell intelligens. De vil at barn blir møtt på en slik måte at de får en grunnfølelse av å være bra nok i kraft av den de er.

En EQ-barnehage vil ha systematisk fokus på personalets relasjonskompetanse. De ser det som sin oppgave å muliggjøre at personalet utvikler og vedlikeholder sine evner til å møte barn med undring og anerkjennelse gjennom hele barnehagedagen.

Kort fortalt får personalet, i tillegg til en grunnleggende kjennskap til egne følelser og ord for ulike følelser, en forståelse for begrepet EQ. Vi er opptatt av å dele gode erfaringer/historier med barna, foreldrene og kollegaer/hverandre.

Egenkjærlighet trenger vi som jobber i barnehage å ha, for på den måten å være gode rollemodeller for hverandre og barna. Gjennom utdanning og oppfølging fra EQ Instituttet får vi gode verktøy som gjør det mulig å skape gode relasjoner til oss selv, og med det skape gode relasjoner til andre.

Trollskogen naturbarnehage ble sertifisert som en EQ—barnehage 24.09.25 . Vi fortsetter med å sende ansatte på EQ Instituttet i Oslo. Daglig leder har tatt en 3-årig utdanning, en ansatt har tatt den 3-årige utdannelsen, mens resten av personalet tar en 1-årig utdanning.

Vi er så heldige å ha 2 EQ-terapeuter i barnehagen.

PERSONALET I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

Personalet i Trollskogen er aktive, engasjerte voksne, med mye kunnskap, humor og glede, som er opptatt av å gi barna gode opplevelser og gode hverdager. Vi er opptatt av å se hvert enkelt barn på den måten de trenger å bli sett.

Personalet er opptatt av å være tilgjengelige for barn ved å støtte, delta, inspirere, gi næring og oppmuntre i hverdagsaktiviteter, i følelser og i lek.

Personalet er nøkkelen til kvalitet. I Trollskogen naturbarnehage har vi ansatte som har et seriøst og oppriktig forhold til arbeidet i barnehagen. Personalet ønsker genuint å skape en god barndom for barna i barnehagen. Vi har ansatte som i fellesskap ønsker å videreutvikle og bevare kvaliteten i vår barnehage, vi har fokus på faglig utvikling. «Vi kan alltid bli bedre». Vi er entusiastiske og engasjerte i vårt arbeid!

Vi ansatte er opptatte av og har stor respekt for barn og for barns lek, som vi har hatt spesielt fokus på i lang tid. Leken har en egenverdi og den skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen.

PERSONALET I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

EIRIN HUSE TOBIASSEN

Styrer

Veilederkompetanse

Nasjonal styrerutdanning

EQ-terapeut

CATHRINE SKAUG

Ressurspedagog

EQ-kompetanse

Veilederkompetanse

METTE ISBERG

Pedagogisk leder

EQ-kompetanse

Veilederkompetanse

CELINE SKAUG

Pedagogisk leder

EQ-kompetanse

MARIANNE VANGSTAD

Pedagogisk leder

Barnevernspedagog

TIBIR-kompetanse

EQ-kompetanse

ELINE KUPKOW

Pedagogisk leder

AIDA STUEN BENNIA

Pedagogisk leder
Veilederkompetanse

EINAR HAUGVIK

Barnehagelærer
EQ-kompetanse

**ESKIL BERGSVENSTUEN
JOHANSEN**

Barnehagelærer

**MATHIAS DANNEVANG
BLEIVIK**

Barnehagelærer

MARTIN CHRISTOFFERSEN

Barnehagelærer

ROBIN ERIKSEN

Barne- og ungdomsarbeider
EQ-kompetanse

HEGE DYPSTUND THORVALDSEN

Barne- og ungdomsarbeider
EQ-kompetanse

ELIZABETH MILLE KRISTIANSEN

Barne- og ungdomsarbeider

HANNE THERESE SKJOLD

Barne- og ungdomsarbeider
EQ-terapeut

SARA KNOBEL HALVORSEN

Barne- og ungdomsarbeider
EQ- kompetanse

STINE CESILIE STAUSHOLM

Barne- og ungdomsarbeider
EQ- kompetanse

HENRIETTE MULLER

Barne- og ungdomsarbeider

KRISTOFFER HAUG JENSEN

Barnehagemedarbeider

SARA HELENE REPÅL

Barnehagemedarbeider

ANNE M. ZIEGLER

Barnehagemedarbeider

**ANNA RANI KRISTINA
NORDLUND**

Fagarbeider barnepleier

**CATHRINE MOSENG
FUNDINGSRUD**

Spesialpedagog—Moss kommune

IRENE KARSLEN

Spesialpedagog—Moss kommune

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Verktøyene skal brukes i vårt pedagogiske arbeid og skal brukes av voksne sammen med barn

Barna i Trollskogen naturbarnehage skal få kjennskap til forskjellige tekniske og digitale verktøy

Barna skal få kjennskap til bruk av internett som søkemotor

Verktøy som barna får kjennskap til er smartboard, smarttelefon, lpad, pc, kopimaskin og kamera

Gjennom disse verktøyene får barna: spille pedagogiske spill, høre på lydbøker, finne faktaopplysninger, ta bilder, ta utskrift og kopi, se filmsnutter og lytte til musikk

Personalet har et bevisst forhold til bruken av IKT i barnehagen

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å fylle rammeplanens føringer for rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna»

Rammeplanen s. 45

OVERGANGER I BARNEHAGEN

OVERGANG FRA AVDELING TIL AVDELING

Tilvenning og overgang innad i barnehagen er en «milepæl» for både barn og foreldre. Vi er opptatt av at barna og foreldrene blir godt kjent med ny avdeling, og nye ansatte, slik at overgangen skal bli positiv og god.

Før sommeren har avdelingene et tett samarbeid for at overgangen blir trygg. Barna besøker avdelingene, både alene og med en voksen fra småbarnsavdeling. De er med på turer til stamplassene, blir kjent med området, og de spiser både lunsj og frukt der innimellom.

Vi har samtaler med nye foreldre i tilvenningsperioden for å skape trygghet.

TILVENNING NYE BARN

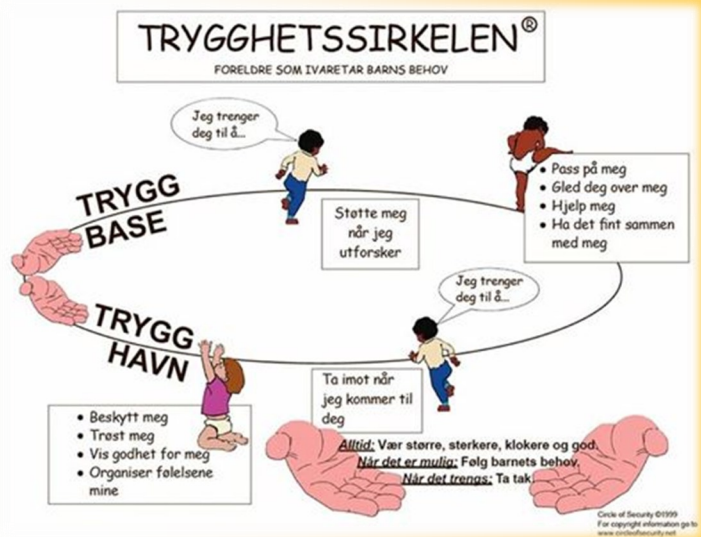
I løpet av mai/juni blir foreldre og barn invitert på et eget foreldremøte for nye familier, hvor de får en presentasjon av barnehagen, og vi kan høre hvilke forventninger foreldrene har til barnehagen.

Vi har lekegruppe for de nye barna en dag i uken fra april, hvor de nye barna kan komme og bli kjent med barnehagen, ansatte og andre barn. Vi oppfordrer og oppmuntrer i tillegg foreldre og barn til å komme å være sammen med oss i barnehagen så ofte de ønsker i løpet av sommeren før oppstart i august.

Vi er opptatt av at alle barn skal ha en trygg og god tilvenning i sitt eget tempo hvor foreldrene skal ha en aktiv rolle i hvordan det skal foregå. Vi oppfordrer foreldrene til å bruke minst to uker ved oppstart, slik at vi blir godt kjent, skaper en god relasjon og trygghet hos både barn og foreldre.

Hvert barn har en kontaktperson under tilvenning som blir ekstra godt kjent med både barn og foreldre. I tilvenningsperioden sender vi SMS med bilder til foreldrene og forteller hvordan barnet har det.

SMÅBARNSAVDELINGENE VÅRE

Å starte på småbarnsavdeling er et nytt kapittel. Småbarnstadiet er den viktigste fasen i et barns liv og det krever at voksne er et godt støttende stilas som gir de beste forutsetningene.

På småbarnsavdelingene har vi faste rutiner som gir forutsigbarhet og trygghet. Gode rutiner gir barna gyldne muligheter for godt samspill, som igjen skaper rom for relasjonsbygging og utvikling av sosial kompetanse.

Barna på småbarn er med på prosjekter og har temaer som resten av barnehagen, men på sitt nivå. Eksempel på dette er at vi ønsker at barna på småbarnsavdelingene skal bli glade i å være ute i naturen.

Trygghet, stabilitet, god tid, forutsigbarhet, utfordringer, samarbeid, rutiner, relasjoner, tilknytning, lek, språkstimulering, utforskning, læring, utvikling både motorisk, kognitiv og sosialt...alt en liten kropp skal igjennom i sin egenutvikling skal vi legge til rette for i Trollskogen.

I møte med en ny hverdag i barnehagen, vil vi jobbe for at det skal bli best mulig for foresatte og barna. Vi skal i samarbeid med foresatte legge tilrette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.

FØRSKOLEGRUPPEN/TROLLGRUPPA

I Trollskogen skal alle barn som skal begynne på skolen være med i Trollgruppa. Gjennom et variert innhold i barnehagen, vil barna få gode erfaringer og opplevelser sammen med jevn-aldrende, som vil gi læring, ferdigheter og opplevelser.

Gjennom lek og aktiviteter vil vi gi næring til barnas naturlige nysgjerrighet, utforskning, undring og vitebegjær.

Vi ønsker at barna skal utvikle en god selvfølelse og god selvillit.

Sosial kompetanse er i fokus, og de øver på å lytte, konsentrere seg, ta imot beskjeder, utføre oppgaver, vente på tur, ta hensyn til hverandre, ta ordet i samling og å lytte til hverandre.

Vi har et tett samarbeid med Ramberg skole, hvor vi besøker hverandre, både i barnehagen og på skolen. Vi følger kommunens årshjul i forhold til siste år i barnehagen før skolestart.

Vi ønsker at barna skal gå videre til skolen fylt med mestringsopplevelser, opplevelser av gode relasjoner, både med barn og voksne og stor tro på egne evner.

SAMARBEID

HJEM OG BARNEHAGE

Foreldrene er vår viktigste samarbeidspartner.

Gjennom den daglige kontakten ved bringe- og hentesituasjoner formidles viktige opplysninger om barna.

Vi har 1-2 foreldremøter i løpet av barnehageåret.

Vi har spontane samtaler etter foreldrenes og personalets behov. Fast har vi 2 foreldresamtaler i løpet av barnehageåret.

Vi ønsker at foreldrene skal være aktive og engasjerte i forhold til barnehagen. Kom gjerne med forslag, råd og spørsmål til våre metoder og vårt arbeid.

Er det noe foreldre er kritiske til, ønsker vi å få vite dette, slik at vi kan gjøre eventuelle endringer eller forbedre vårt arbeid.

Trollskogen har fire ansatte med veilederkompetanse fra høgskolen, og vi tilbyr foreldrene mulighet til å benytte seg av denne kompetansen.

V jobber for et samarbeid mellom hjem og barnehage som bygger på åpenhet, kommunikasjon og tillit.

Høgskolen i Østfold

Praksisbarnehage

Trollskogen naturbarnehage har en samarbeidsavtale med Høgskolen i Østfold, Avdeling for lærerutdanning, og samarbeider om praksisopplæringen av barnehagelærere i perioden 2022-2026.

Det vil si at i denne perioden vil vi ta imot mange studenter fra forskjellige trinn, som utdanner seg til barnehagelærere. Det er spennende når studenter kommer til oss med «nye» øyne. Det skaper refleksjon og vurdering hos oss, noe som igjen skaper utvikling og kvalitet. Vi får tilbakemeldinger på vårt arbeid og vår praksis, samtidig som vi kan påvirke ved å sette fokus på hva vi synes er viktig i forhold til å drive en god barnehage. Vi håper dere foreldre kan hjelpe oss med å ta godt i mot studentene som har sin praksis hos oss.

Andre samarbeidsinstanser for barnehagen :

- ⇒ Moss kommune
- ⇒ Helsestasjonen i Moss
- ⇒ Orkerød sykehjem
- ⇒ Høgskolen i Østfold
- ⇒ PPT, pedagogisk psykologisk tjeneste
- ⇒ Barnevernet
- ⇒ BUPP, barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk
- ⇒ PVK, pedagogisk veiledning kompetanse
- ⇒ Skolene i nærområdet
- ⇒ Andre barnehager

VURDERINGSARBEID

Vi som jobber i barnehagen observerer og deltar i barnas aktiviteter og vurderer dette daglig gjennom vårt arbeid og våre handlinger. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet, både på møter og i det daglige, kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring.

Vurdering og evaluering foregår hele tiden i barnehagen, blant annet gjennom daglige praksisfortellinger omkring barns lek og utvikling, barnegruppa, avdelings- og personalmøter, planleggingsdager, foreldresamtaler og foreldremøter, brukerundersøkelser, medarbeidersamtaler, barnesamtaler, månedstema, årsplanarbeid og foreldresamarbeid.

Hva evalueres?

- ⇒ Det enkelte barns ønsker og behov, trivsel og utvikling. Det psykososiale miljøet
- ⇒ Barnehagens innhold
- ⇒ Personalutvikling: relasjonskompetansen og tilbakemeldingskultur, voksenrollen i lek
- ⇒ Ansattes trivsel og kompetanseutvikling
- ⇒ Egen praksis
- ⇒ Foreldrenes ønsker og behov
- ⇒ Månedstemaer
- ⇒ Barns medvirkning
- ⇒ Foreldresamarbeid

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogisk arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. (Rammeplanen s.39)

DOKUMENTASJON

Barna har rett til vern om sin personlige integritet, og personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Rammeplanen sier at et etisk perspektiv skal ligge til grunn ved dokumentasjon av barn og barnegruppen.

Trollskogen har egne retningslinjer for håndtering av personopplysninger, skrevet på grunnlag av ny personvernlovgivning i 2018.

Arbeidet dokumenteres blant annet i:

- ⇒ Årsplanen
- ⇒ Månedspaner
- ⇒ Facebook
- ⇒ Instagramkonto
- ⇒ Referater fra foreldresamtaler og foreldremøter
- ⇒ MyKid- kommunikasjonsverktøy mellom ansatte og foreldre
- ⇒ Brukerundersøkelser
- ⇒ Barnesamtaler
- ⇒ Evaluering av ulike arrangementer i barnehagen
- ⇒ Foto/bilde/film

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Rammeplanen sier at dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, evaluere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Dokumentasjonsarbeidet skaper grunnlag for refleksjon og vurdering av egen praksis. Det er en synliggjøring av barnas læringsprosesser og av alt som skjer i barnehagen.

SIKKERHET

Vi er opptatt av barn og ansattes sikkerhet i Trollskogen naturbarnehage. Vi har et eget HMS system, PBL mentor, gjennom vårt medlemskap i Private Barnehagers Landsforbund. Her har vi samlet våre rutiner og beredskapsplaner som vi gjennomgår med personalet hvert år. Vi går vernerunder inne og har god dialog med huseiere, Moss kommunale eiendomsselskap ved utbedringer og vedlikehold av barnehagebygget.

Ansatte deltar på livredningskurs og førstehjelpskurs hvert år. Vi har også flere brannøvelser med barna i løpet av året, og beredskapsøvelser i personalet.

Lekeplasskontroll gjennomføres av Trigonor hvert år. Da sjekkes lekeapparater, utelekeområdet og lavvoer på stamplassene våre.

MÅNEDENE I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

**Vi bygger grunnmuren—
trygghet og fellesskap**

**OKTOBER
NOVEMBER
DESEMBER**

Vi går på turer i nærmiljøet, både korte og lange. Bålet tennes og vi bruker det både til matlaging, varme og gode samtaler.

Naturen er en flott arena for bevegelsesglede, og barna finner sitt eget mestringsnivå.

Husker du da du hadde masse tid til å bare leke, hoppe, klatre og løpe sammen med vennene dine? Og den eneste grunnen til at du gjorde det var at du hadde det gøy når du gjorde det.

Hva skjer i naturen når sommer går over til høst? Hvor blir alle småkrypene av og hvilke farger pynter skogens trær seg med? Det blir kaldere og vi må kle på oss mer klær. Vi kjenner på vær og vind og varmer oss ved bålet. Vi erfarer vær, farger og forandringer i naturen i forbindelse med turer i nærmiljøet og utelek i barnehagen. Vi utforsker naturen og dyrelivet og kjenner på at temperaturen ute synker.

Vi forbereder og markerer julemåneden med fokus på tid, ro, spenning og forventninger—liten som stor. De yngste barna merker at noe er på gang, og for noen er annerledesdager ganske skummelt og det er de voksnes oppgave å være et støttende stilas for de barna som trenger litt ekstra trygghet når det skjer noe som ikke er helt vanlig i hverdagen.

JANUAR

FEBRUAR

MARS

Følelser og fantasi i vinterland

Vinteren er her og vi håper på snø og istapper. Sammen med barna skal vi utforske snøens muligheter for lek, læring og moro. Snø og is er magi og bygging av snøslott, islykter og store og små snømenn gir inspirasjon til lek, utforsking og samarbeid.

Hvilke fugler kan vi observere i barnehagen og i skogen? De trenger mat og dette må vi hjelpe de med.

Vi håper på masse snø slik at vi kan ha ski- og akedag i Orkerødparken, og Trollgruppa skal til skøytehallen.

Den samiske kulturen er en av flere kulturer vi utforsker i løpet av et år og den 6. februar er nasjonaldagen til Samene—Norges urbefolkning. Vi markere dagen bla. med å se på «Hvis jeg var deg», lassokasting og god mat.

Karneval, vi skal på karneval...masken skynd deg nå, karneval.

Det er så spennende å få kle seg ut, å være noen andre- ha fest med vennene sine, men også annerledes og kanskje litt skummelt. Vi får kjenne på mange følelser og barna skal oppleve voksne som rommer barnas følelser, støtter barn i følelsene og hjelper til med å sette ord på følelsene barna kjenner på.

APRIL

MAI

JUNI

**Vi spirer og lærer—
sammen!**

Om våren «eksploderen» naturen. Et sikkert vårtegn er barn som springer ut av døra med joggesko og jakke på. Insektene og småkrypene våkner og blomster begynner å spire og gro. Løvtrærne får blader og vi hører fuglene begynne å synge i skogen.

Vi observerer alle vårtegnene som dukker opp og leter etter årets første løvetann. Fuglekassene henger oppe og venter på besøk av en liten fuglefamilie, som vi kan følge på skjermen inne når vi spiser frokost.

Undersøkelser viser at barnehageansatte som blir kjent med og forstår egne følelser, opplever at de forstår og møter barnas følelser bedre.

Tenk å sitte på en gressmatte eller en fjellknaus, prate om hvordan vi har det, både innvendig og sammen med andre., og å ha naturens ro og skjønnheten som en ramme rundt, la tiden stå og bare være sammen.

Kjøkkenhagen våkner til liv og vi følger frøene fra de såes, spirer, vi vanner, lukter, smaker og bruker i matlagingen. Det er mye læring i dette arbeidet, både ord og begrepsforståelse samt erfaring med å dyrke egen mat og hva som må til for at det skal skje. Dette gir en tilfredsstillelse og en mestringfølelse som barna kan ta med seg videre. De får en kunnskap som vil være med de resten av livet.

17. mai markeringen er høytidelig for Trollbarna, og spennende for resten av barnegruppa. Tenk at nå er dagen her.... Korps, foresatte og familie kommer på besøk med god mat, Sang på sykehjemmet og 17. mai leker er i fokus.

Sommer, sol og glede. Temperaturen stiger og vi kan finne frem badebuksa og badebassenget. I skogen blir det grønt og vakkert og vi finner blomster i mange farger og vi kan smake på markjordbær og blåbær hvis vi leter godt. Vi leker oss med vann og koser oss på tur i skogen og de litt større barna drar på strandturer. Vi nyter sommerdagene og finner nye lekekamerater gjennom sommeren, når den vi pleier å leke med kanskje er på ferie.

**Vi feirer oss—
og alt vi har lært**

De fleste av oss vet hvor lite som skal til noen ganger for at vi blir glade og optimistiske, på samme måte hvor lite som skal til før vi blir lei, fortvilet eller sint.

Ofte er det ikke de store ordene eller handlingene som fremkaller gode følelser, men kanskje nettopp de små smilene, den ekstra og uventede oppmerksomheten som gjør at dagen fikk en ny og lettere klang.

Så plutselig skjer det at alle er tilbake og nye ansikter dukker opp. Det er spennende med nytt barnehageår, nye vennskap og lekekamerater og for de eldste på småbarnsavdeling —flytte til stor avdeling og kjenne på følelsen av å bli stor.

TRADISJONER OG MARKERINGER

OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER	JANUAR	FEBRUAR	MARS
10. Plan- leggingsdag	18. Plan- leggingsdag	2. Barne- hagens bursdag	Ski og ake- dag	6. Samenes nasjonaldag	28. Earth Hour
15. Dugnad		Julevanding i kirken for Trollbarna		Karneval	10. Barnehage- dagen
29. Foreldre- møte		12. Lucia- markering			13. Plan- leggingsdag
24. FN. Dagen		Nissefest			Foreldremøte
Foreldre- samtaler		Bhg. stengt i romjulen			Gul frokost
APRIL	MAI	JUNI	JULI	AUGUST	SEPTEMBER
Foreldre- samtaler	Dugnad	5. Plan- leggingsdag		Tilvenning	Oppstart Troll- gruppa, 5-åringene
	13. 17. mai markering	Trollskogen- festivalen			14-20. Brannvern- uken
	15. plan- leggingsdag				21. Strand- ryddedagen
	20. Biedagen				
	30. Plan- leggingsdag				